

IZVJEŠTAJI O RADU

Tajnički izvještaj SO HPD-a »Željezničar« za 2008. godinu

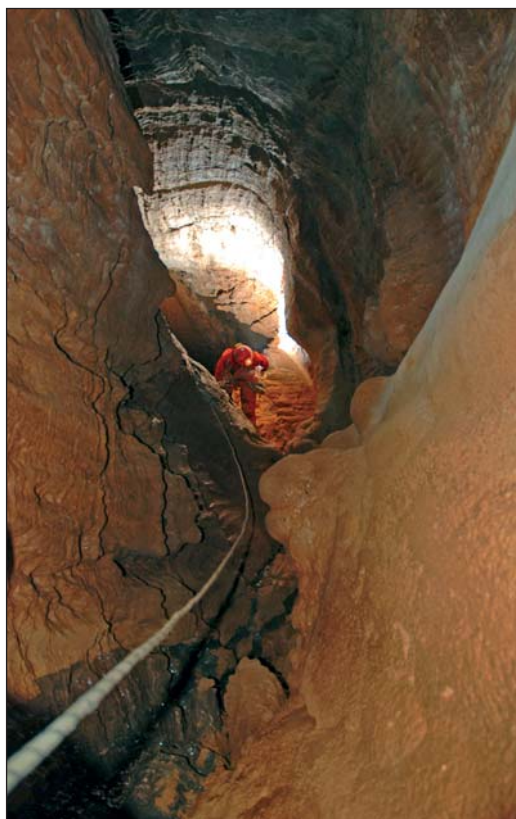
U 2008. godini članarinu je uplatilo 46 osoba. Održana su 32 sastanka na kojima je prosječno bilo 23 člana i gostiju. Održavani su sastanci Izvršnog odbora, kao i sastanci Upravnog odbora planinarskog društva kojima su prisustvovali članovi Odsjeka. Godišnja skupština održana je 31. siječnja 2008. Nakon službenog dijela održana je projekcija dijapozitiva i video prezentacija s pregledom djelovanja Odsjeka u 2007. godini. Nedugo nakon godišnje skupštine

sazvana je izvanredna skupština na kojoj su izglasane kadrovske promjene u Odsjeku. Na mjesto pročelnika Odsjeka izabran je Stipe Tutiš, na mjesto tajnika Josip Dadić, a mjesto oružara preuzeo je Bernard Bregar. Do trenutka pisanja ovog izvještaja nije riješen problem sanitarnog čvora (WC, tekuća voda) koji uvelike otežava održavanje sastanaka s obzirom na broj prisutnih članova. I ovom se prilikom zahvaljujemo vlasnicima i osoblju ugostiteljskog objekta »Radnič« koji nam stalno izlaze u susret.

U 2008. godini izašlo je 55. godište časopisa »Speleolog« s iscrpnim sadržajem. Članovi Odsjeka sudjelovali su u 2008. godini na više skupova i predavanja. U sklopu edukacijskog kampa Zajednice za tehničku kulturu za djecu školskog uzrasta održana su predavanja i posjet špilji Veternici. Posjet je vodio Hrvoje Grgić, a predavanja održao Vlado Božić. Troje članova sudjelovalo je na seminaru o tehnikama opremanja speleoloških objekata. Speleološka škola održana je od 6. ožujka do 10. travnja 2008. i uspješno su je završila 23 polaznika. Vođa škole bio je Dalibor Jirkal, a održano je 6 predavanja i 5 izleta u sklopu kojih su posjećeni: špilja Veternica, Gorsko zrcalo na Medvednici, Dvojama i Mala jama kod Klane, Jopićeve špilja i park šuma Golubinjak.

Istraživačke akcije u 2008. obilježene su odličnom suradnjom s članovima SU »Estavela« i SU »Spelunka«, s kojima smo gotovo cijele godine surađivali u istraživanjima. Istraživani su objekti na Učki, Čičariji i u sjeverozapadnom dijelu Gorskog kotara. Neki od značajnijih istraživanih objekata su Jama kod Rašpora (u kojoj smo sudjelovali u ponovnom topografskom snimanju), Jama na Kačju i jama Treći svijet. U širem ogulinskom području topografski su snimljene

Dalibor Reš

Jama Treći svijet na Šverdi

U jami Bobina bombarderka

jama Bobina bombarderka, jama NOB te jama Krmača. Sudrugom «Ursus spelaeus» istraživana je jama Ledenica kod Perjasice na Kordunu. Također je istraživani ponor Marušići kod Buja u Istri. Više puta je tokom 2008. posjećivan Crnopac u kojemu su istražene i topografski snimljene jame Adela, Crnopica, Pjazan pjestoj, Rizična jama i jama Sovinjak. Branko i Vedran Jalžić te Kazimir Miculinić speleološki su istraživali jamu Vrataru malu. Nastavljeno je topografsko snimanje ponora Sušik te je otkriven novi kanal dug oko 300 m, s mnoštvom perspektiva za istraživanje. Krajem godine istražene su i topografski snimljene Luška špilja u Jasenku kraj Ogulina i Špilja pod Zimzelom u Musulinском potoku. Treba napomenuti i istraživanja nekoliko ponora i manjih špilja na Krbavičkom i Krbavskom polju.

Zavrjeđuje također spomenuti istraživanja koja je organizirao i proveo HBSD na Učki na kojima su sudjelovali i članovi SO-a Željezničar: Barinova jama, Jama u Krogu, Pećina pod Brložnikom i špilja Nema medvjeda. U orga-

nizaciji HBSD-a posjećeni su špilja Jatara, Jama na Njivama i Jama 99 kod Starigrada, Markova špilja kod Selina, Manita peć te Špilja s Močila.

Ljetni logor održan je na Crnopcu i u izvorišnom području rijeke Cetine, na kojem su sudjelovali i članovi SU »Estavela« i SU »Spelunka«. Na Crnopcu je rekognosciran veći dio terena oko logora, a od objekata su istražene i topografski snimljene jame Disto, Ključanica, Malaksali spit, Krvavi prstići, špilja Winnie the Pooh i Jama pod brlogom. Značajno je da je pronađena jama Muda labudova koja je djelomično istražena i topografski snimljena, a trenutna joj je dubina oko 360 m, odnosno topografski je snimljeno 301 m dubine i oko 70 m dužine. Na izvorištu Cetine istraživani su novi dijelovi špilje Kotluš. Topografski je snimljeno oko 600 m novih kanala, a zadnjeg dana istraživanja špilje Kotluš pronađeno je novih 400-tinjak metara kanala.

U suradnji s gradom Novaljom tokom 2008. je nastavljena sanacija Talijanove buže. Na Okiću kod Samobora sredinom 2008. članovi Odsje-

ka usavršavali su i uvježbavali tehnike samospašavanja s ciljem održavanja maksimalne sigurnosti prilikom istraživačkih akcija i održavanja speleoloških škola, složivši se da je takve akcije potrebno redovito održavati. Martina Borovec organizirala je i tečaj topografskog snimanja za nekolicinu članova Odsjeka.

Posjećeni su i ovi speleološki objekti: Jama u Birbovoj Dragi, Šparužna, Črljenična špilja i Dlakava špilja, jama Mamet nekoliko puta, Jama vjetrova, Zelena jama, Jama kod Jasenica, jama Božinkina, Zmajeva špilja na Braču, Nevidna voda, Gromača, špilja Veternica nekoliko puta, Jama na Kačju, Grgosova špilja te Cerovačke špilje.

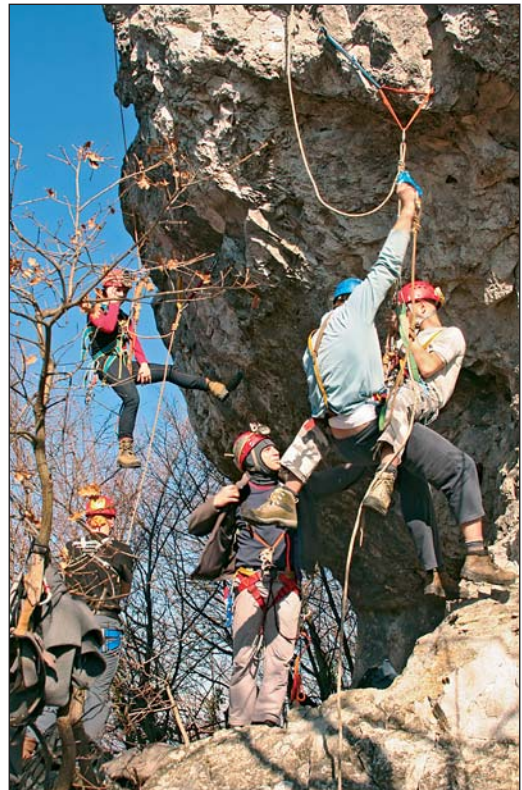
Nekoliko članova Odsjeka sudjelovalo je na canyoningu Rječinom koji tradicionalno organizira SU »Estavela«. SO Željezničar sudjelovao je na skupu speleologa koji je održan u Kamanju 22. i 23. studenoga 2008. Odsjek se predstavio opsežnom foto-projekcijom istraživanja i predstavljena je video projekcija speleološkog logora na Crnopcu i na području Cetine.

Tradicionalno jaka istraživačka grana Odsjeka, speleoronjenje, i u 2008. godini donijela je mnoge značajne rezultate. Održan je prvi tečaj speleoronjenja po američkoj asocijaciji NACD. Tečaj su održali Igor Vrhovec iz Norik Sub-a te Uroš Ilič, obojica iz ljubljanskog »Željezničara«, te članovi slovenske Gorske reševalne službe. U sklopu tečaja ronilo se u izvoru Zagorske Mrežnice, ponoru Rupečici, špilji na Vrbniku i u izvoru Bilpe u Sloveniji. Tečaj su su završili Dražen Kunović i Iva Šklempa iz Odsjeka, te Petra Kovač-Konrad iz HBSD-a.

Objekt koji je najviše istraživan bio je i ove godine izvor Zagorske Mrežnice u okolici Ogulina. Realizaciju projekta pomogla je donacijom Raiffeisen banka. Istraženo je i topografski snimljeno oko 1000 m kanala. Započelo je video snimanje kanala, a uskoro se očekuje završetak istraživanja. Ronilo se i u okolnim objektima: ponoru i izvoru Rupečice, izvoru Bistracu, Šmitovom jezeru te u špilji Zagorska peć, gdje su Vedran Jalžić i Dado Podnar iz Slovenije zaronili 70 m duboko. Vedran Jalžić je u sklopu vježbe speleoronjenja u organizaciji HGSS-a ronio u izvoru Zagorske Mrežnice, izvoru Kupe (-85 m), Kamačniku (-95 m) i Sinjcu (-81 m). Započela

su istraživanja Golubinke kraj Nina do 340 m, te izvora Bakovac kod Svetog Roka. U sklopu ljetnog logora ronilo se u Vukovića vrelu, gdje je zamijenjena sigurnosna nit, kao i u izvoru Glavašu do 45 m dubine. U sklopu istraživanja rasprostranjenosti čovječje ribice posjećena je Babina jama kod Sv. Roka. Tom su prigodom članovi Odsjeka Vedran i Branko Jalžić preronili nekoliko sifona, a istraživanja se nastavljaju sljedeće godine. Također se ronilo i u vrulji u Iki, 56 m duboko. Neki naši članovi sudjelovali su na HBSD-ovim istraživanjima, od čega posebno treba spomenuti projekt istraživanja slatkovodne spužvice u ogulinskom kraju, istraživanja kanjona rijeke Dobre te na otoku Mljetu. Vedran i Branko Jalžić ronili su i kraj Metkovića u Jami u Predolcu, nalazištu slatkovodnog školjkaša *Congeria kusceri*, povodom snimanja materijala za serijal »Ušće rijeke«, te u izvoru Bistracu blizu Ogulina.

Josip Dadić, tajnik SO HPD-a Željezničar

Danko Cvitković

Vježba tehnike samospašavanja na Okiću

Izveštaj o radu Komisije za speleologiju HPS-a u 2008. godini

Članice Komisije za speleologiju u proteklih godinu dana organizirale su **218** speleoloških istraživanja ili posjeta speleološkim objektima u Hrvatskoj, te sudjelovale u nekoliko logora i ekspedicija u inozemstvu.

Najznačajnija aktualna speleološka istraživanja

Tijekom 2008. nastavljena su speleološka istraživanja u trenutno najperspektivnijoj 465 m dubokoj jami Kiti Gaćešini na južnom Velebitu, koja je ove godine prešla duljinu od 10 km. Trenutna horizontalna duljina jame je 10603m te je treća po duljini u Hrvatskoj. U istraživanjima su sudjelovali SO HPD-a Sv. Mihovil, SO PDS-a Velebit, SO HPD-a Mosor, SO HPD-a Imber, SO HPD-a Profunda, SO HPD-a Promina, SO Liburnija HPD-a Paklenica i PK Split. Intenzivna istraživanja će se nastaviti i u 2009. godini.

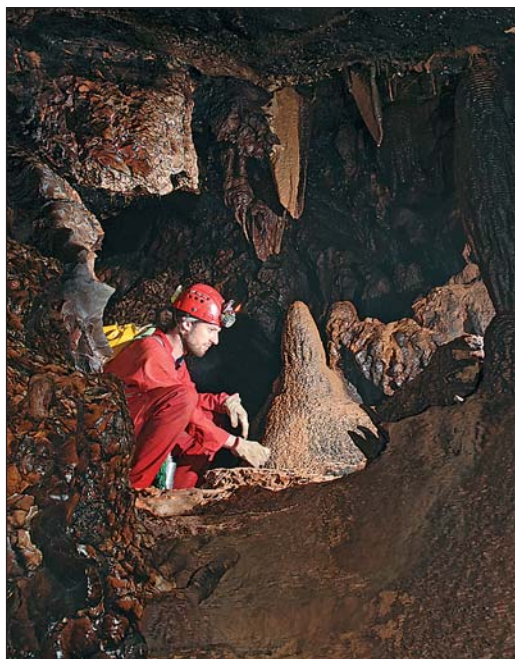
Na speleološkom logoru SO HPD-a Željezničara od 19. srpnja do 4. kolovoza 2008. u jami Muda labudova na Crnopcu dosegnuta je dubina od 260 metara (horizontalna duljina 82 m, stvarna duljina 347m); jama ide dalje u dubinu. Jama je otkrivena prilikom logora 2006. godine, a proširenjem suženja na ovom logoru prošlo se dalje. U istraživanjima su sudjelovali članovi SO HPD-a Željezničar, SU Estavela i SU Spelunka. Ulaz ove jame je 113 m viši od ulaza u jamu Kita Gaćešina, a mjesto koje je dosegnuto je oko 180 m južno od zadnje točke kanala Novi val u Kiti Gaćešini.

Održan je speleološki logor na Cetini od 19. srpnja do 4. kolovoza 2008. (organizator SO HPD-a Željezničar) na kojem se istraživalo u Špilji Kotluši i Vukovića Vrilu.

Na speleološkom logoru u organizaciji SO HPD-a Mosor od 9. do 17. kolovoza 2008. u jami Nevidna voda u BiH na Dinari dosegnuta je dubina od 653 metra, gdje se nalazi duboko jezero (dublje od 20 m). Jezero se sastoji od dva dijela: prvog površine 40x15 m eliptičnog oblika, te drugog zakrivljenog površine 30x12m. Jezera su međusobno spojena manjim prolazom u razini vode duljine oko 4 m te velikim otvorom dimenzija 15x20 m u stropu završne dvorane, tako da zid između njih čini prirodni most. Tempe-

ratura jezera je 8°C. U jezeru su primijećene potopljene sige, što ukazuje na mogućnost da voda u jezero stiže iz ponora u rubu Livanjskog polja. Daljnje napredovanje moguće je ronjenjem. Jama Nevidna voda trenutno je najdublja poznata jama u BiH.

U kolovozu 2008. je SO PDS-a Velebit na području Nacionalnog parka Sjeverni Velebit, na Rožanskim kukovima, organizirao novu speleološku ekspediciju u Jamski sustav Velebitu. Glavni ciljevi ekspedicije bili su nastavak speleoloških istraživanja u gornjim dijelovima Velebite te rekognosciranje i istraživanje drugih jama u okolici Premužićevog tornja i Crikvene. Poligonska duljina novoistraženih dijelova iznosi 616 m, a horizontalna duljina 241 m, tako da je sada ukupna poligonska duljina Jamskog sustava Velebite 3176 m, a horizontalna duljina 1206 m. Meandar u kojem su izvedena istraživanja još nije potpuno istražen pa se narednih godina planira nastavak istraživanja. U početnim dijelovima meandra pronađen je prolaz kojim se meandar sasvim sigurno spaja na 513 m duboku Vertikalnu Divke Gromovnice.

Dalibor Reš

U špilji Kotluši

Speleološka istraživanja unutar posebno zaštićenih područja obavljena su u suradnji s nadležnim ustanovama (NP Sjeverni Velebit, NP Paklenica, PP Velebit, PP Žumberak, PP Biokovo). U pojedinim istraživanjima izvođena su meteorološka i fizikalna mjerenja.

U 2008. bilo je više posjeta stranih speleologa. Kao značajniju možemo izdvojiti posjetu jami Patkov gušt od 7. do 10. kolovoza 2008. slovačkih i čeških speleologa iz udruge Kota 1000, koji su ujedno i članovi CaveX tima. Oni su se pridružili ljetnom speleološkom kampu na sjevernom Velebitu koji je u suradnji s Nacionalnim parkom Sjeverni Velebit organizirao SO PDS-a Velebit. Dok je cilj hrvatskih speleologa bio nastavak speleoloških istraživanja u jamskom sustavu Velebite, cilj češko-slovačke ekipe bio je spuštanje na dno jame Patkov gušt, druge vertikale po dubini u svijetu (-553 m). Pri tome su snimljeni kvalitetni foto materijali.

Od speleoloških istraživanja i ekspedicija u inozemstvo u proteklih godinu dana, značajna su istraživanja u špiljskom sustavu Dachstein Mammuthöhle u Austriji, sudjelovanje na speleološkom logoru Vjetrenica 2008. (Ravno, BiH), te sudjelovanje na speleološkoj ekspediciji u Iran (ISEI 2008.). Tijekom 2008. bio je niz posjeta ili istraživanja u špiljama i jamama u BiH i Sloveniji.

Seminari, speleološke škole i skupovi

U općini Selca na otoku Braču održan je od 13. do 15. lipnja 2008. u organizaciji Speleološkog odsjeka PD-a Profunda seminar Komisije za speleologiju pod nazivom »Proklesavanje u speleološkim objektima bez upotrebe eksploziva«. Polaznici seminara su se iscrpno upoznali s teh-

nikama razbijanja kamena ekspanzivnim klinovima (puncoti) te ostalim klasičnim tehnikama razbijanja kamena, s različitim alatima koji se koriste u kamenarstvu, a bez upotrebe strojeva i eksploziva. U svibnju 2008. u Golubinjaku kraj Lokava održan je Seminar o postavljanju jama u organizaciji SO HPD-a Dubovac.

Na godišnjem skupu speleologa od 29. listopada do 2. studenoga 2008. u Sant'Omobono Terme (Bergamo, Italija) prezentiran je rad članica Komisije za speleologiju HPS-a i Komisije za speleološko spašavanje HGSS-a. U okviru programa skupa prikazana su dva filma o istraživanjima u Jamskom sustavu Velebiti i jami Kiti Gaćešini te snimke s vježbe speleološkog spašavanja u jami Kiti Gaćešini. Uspostavljene su nove veze s talijanskim speleolozima i spašavateljima te dogovorena daljnja suradnja unutar Međunarodne speleološke unije.

Skup speleologa Hrvatske održan je u Kamanju od 21. do 23. studenoga 2008. gdje se okupilo 230 speleologa i zainteresiranih za istraživanja špilja i jama u Hrvatskoj i svijetu. Skup je organizirao SD Karlovac, uz potporu Komisije za speleologiju HPS-a i Hrvatskog speleološkog saveza. Na skupu su prezentirani rezultati speleoloških istraživanja održanih u protekloj godini.

Tijekom 2008. godine održane su speleološke škole po programu Komisije za speleologiju u SO HPD-a Sv. Mihovil, SO PDS-a Velebit, SO HPD-a Mosor, SO HPD-a Željezničar i SO HPD-a Dubovac, tijekom kojih je školovano ukupno 80 novih speleologa-pripravnika.

16. Međunarodna škola krša »Klasični krš« održana je od 16. do 20. lipnja 2008. u Postojni. Taj tradicionalni znanstveni skup jednom godišnje organizira Institut za istraživanje krša Slovenske akademije znanosti i umjetnosti. Ovogodišnjem skupu je prisustvovalo 170 znanstvenika i studenata iz 34 države. Teme su bile krški sedimenti - površinski i špiljski. Na skupu je sudjelovao Dalibor Paar s posterom grupe autora iz SO PDS-a Velebita o fizikalno-kemijskim istraživanjima Jamskog sustava Velebite.

U 2008. godini održana su tri redovita sastanka Komisije za speleologiju. Nova članica Komisije za speleologiju je SO PD-a Mališćak iz Velike kod Požege.

Dalibor Paar